

M. 57 Anger

til å føre krigen i dens forskjellige former, like fra passiv motstand og streik til sabotasje og friskarvirksomhet. Oppgaven kan løses gjennom et nærskt frihetsråd, organisert f.eks. i samband med regjeringa i London og utstyrt med regjeringsmyndighet, her heime, så lenge krigen varer. Det te råd må sammensettes av erfarne og demokratisk innstilte patrioter fra alle lag av befolkningen, som i handling har vist at de både vil og kan lode en slik kamp.

FRA FRONTENE.

På østfronten har det den siste uken vært relativt liten virksomhet, denne har innakronket seg til åkale angrep fra begge parter. Bare på Krim har kampene om Sebastopol rast videre med stor kraft. Denne siste tyske posisjon på halvøya har sikkert ikke lenge igjen. Den siste russiske ofensiven har vært en kostbar historie for nazistene. I tida 6 mars til 15 april har tyskerne, romanerne og ungarerne mistet 450000 mann i falne og fanger på strekkningen Pripet-myrene til Krim.

Stilleheten på denne front vil sikkert ikke vare lenge. Den røde arme er travelt beskjefittiget med å utbygge forbindelseslinjene bakover, reparere jernbaner og veier og omgruppering av troppene foregår i hurtig tempo. Alt tyder på at stormen vil bryte løs igjen om kort tid.

Også på Italia-fronten har det vært rolig en tid, men store tilførsler av forsterkninger til Nettuno-bruhodet tyder på at det er stille før stormen. Flyvirksomheten har derimot stadig økta styrke og intensitet. Hoppige og kraftige angrep er blitt rettet mot byen og militære mål i Romania og Ungarn, operasjoner som bl.a. har til hensikt å understøtte den russiske offensiven mot disse land. Likelødes er militærmål i Jugoslavia bombet for å lette arbeidet for Titts friskarer.

Særlig viser flyaktiviteten i vest stor stigning. Dag og natt i tett rekkefølge kommer tunge angrep på Tyskland og okkupert område. Karakteristisk for de siste angrep er det, at de foruten industrimål i stigende grad retter seg mot kommunikasjonene. Er det opptakten til invasjonen?

DEN ANTI-NAZISTISKE BEVEGELSE

har gjort store framskritt i Italia og Hellas. Dette viser seg i de nye regjeringer som er dannet i disse land. I den italienske regjeringa er alle de 6 store antifascistiske partier representert. Den nye greske regjering er sammensatt av representanter fra alle deler av det greske folk, som har utmerket seg i kampen på heimefronten. Regjeringa hylder den oppfattning at at Hellas framtidige regjeringsform skal bli avgjort av folket i valg så snart seiren er vunnet.

DEN TYSKE UNDERGRUNNS-BEVEGELSE ARBEIDER.

Like fra Hitlers terrorvelde begynte har han forsøkt å hemmeliggjøre dødsdomene over tyske patrioter. Det gjalt å skape illusjonen om at det tyske folk sto samlet i en utrytelig enhetsfront bak Hitler-regimet. Derfor blir det ikke opplyst at 6 millioner tyske kommunister og dermed sympatiserende tusener av ledende menn og kvinner i konsentrasjonsleirer og fengsler, mens den illegale politiske virksomhet fortsetter og utbygges. Dette forsøkes neddysset mens Gestapo driver sine etterforsninger i den dypeste hemmelighet.

De tyske patrioter som i årevis har levet i den dypeste illegalitet begynner å røre på seg og handlinger som tidligere syntes umulig blir nå utført rett under øynene på Gestapo og S.S.. Der den illegale bevegelse særlig utretter kjempearbeide er blandt de fengslede og blandt krigsfangene i Tyskland, politiske fanger, krigsmobiliserte arbeidere i Tyskland syhetstjonesten blir organisert og der blir sørget for befordring av rømlinger og politiske flyktinger over grensene til nøytrale land eller de blir bragt i sikkerhet på annen måte. Dette er bare begynnelsen.

9 mai

FOLKEDOMSTOLER.

Det er vel knapt noe heimefronten har stått 2 og står - så xx samlet om som spørsmålet om angiverne og deres virksomhet. En følelse av usigelig forakt og nådeløs harme er det som griper alle arlige mennesker når de tenker på disse elementer, og alle er klar over at folk som for personlig vinning angir sine undertrykte landsmenn til voldsmannen, betegner bunnen av menneskelig fornedrelse. Derfor ser også folk flest på angiverne ikke som mennesker i vanlig forstand, men som vesener som har mistet sin menneskelighet slik at bare den rent ytre likhet står igjen.

Ingen har representert et så dødelig og konstant føremoment for frihetsarbeidet som angiverne. De fleste arrestasjoner av aktive patrioter og mesteparten av den sorg, nød og elendighet som har rammet så mange norske heimer, skyldes disse Judaser. Vi har alle sammen f.eks. Televåg-saken i frisk erindring. Og alle vet også at to meget kjente angivere her i byen har ansvaret for Televåg-folkenes skjebne.

På grunn av mangelen på en sentral ledelse for heimefronten har imidlertid kampen mot angiverne hittil vært dårlig organisert og tildels forsømt. I enkelte distrikter, særlig østpå, har aktive motstandsgrupper med adskillig framgang tatt opp kampen for å rydde ut disse utskudd. Men i landsmålet virker det hele allikevel mere som spredte tiltak. Heldigvis forestår det en avgjørende vending i dette spørsmål i og med at dannelsen av Norges Frihetsråd om kort tid vil være en kjennsgjøring. Fra alle hold på heimefronten er det nemlig kommet krav om at frihetsrådet skal ha myndighet til å oppnevne folkedomstoler, sammensatt av gode nordmenn, med bl.a. den oppgaven å dømme til døden angivere, nazister og stripete som ved sin virksomhet utgjør en direkte fare for frihetsarbeidet. En slik ordning vil skape den best mulige løsning av angiver-spørsmålet. For det første vil kampen mot Judasene bli ført etter en samlet plan for hele landet. For det andre vil disse folkedomstoler kunne bli et virkelig effektivt våpen i krigen. Endelig vil på denne måten vårt folks inngrodde sans for lov og orden bli imøtekommet, for folkedomstolene vil dømme etter gjeldende norsk krigsrett.

Også fra dette synspunkt vil altså dannelsen av frihetsrådet støtte seg på et virkelig folkekrav. I dette øyeblikk kan vi med rette si at dommens dag er meget nær for angiverne og deres forbindelser. Heretter skal det bli livsfarlig å opptre som Judas.

Ubevisste angivere.

Det fins en type mennesker xxx blandt oss som vi finner det på sin plass å gjøre alle ansvarsbevisste nordmenn oppmerksomme på. Det er alle pratmakerne, og særlig av den sorten som blir grepet av hemningsløs panikk straks situasjonen begynner å se litt broket ut. Vi vet jo at hver gang det inntreffer en eksplosjonsulykke, en togavsporing eller andre tilsynelatende uforklarlige hendelser, så er tyskerne straks ute med skumlerier og antyder muligheten av sabotasje - for å skape politisk forvirring. Dette er nok til å sette kverna i gang. Forhåndsangsten for mulige tyske terroraksjoner gjør de ofte pratmakerne til angivere - uten at de sjøl vet om det. Mann og mann imellom, over en kopp Rika eller under andre sel-skapelige sammenkomster får disse folk det travelt med å "forklare" hendelsene, og nevner opp navn på personer som de stempler som tilhengere av en aktiv motstands politikk osv. Slike uttalelser vil før eller siden kom-

me til Gestapos kunnskap, og kan være årsak til store ulykker for heimefronten. Angivere av dette slaget må hurtigst mulig lære å holde sin snakkelyst i tømme. I motsatt fall bør de være klar over at de risikerer å bli dradd til ansvar for sin virksomhet. Enten det nå dreier seg om hendelige ulykker eller om virkelig sabotasje, så er det en landsskadelig handling å ville gi seg til å utpeke aktive patrioter som mulige "skyldige", og det er enhver god nordmanns plikt å være på vakt og skride inn mot den slags uvesen.

"Alt for Norge" skriver:

"En heimefront i kamp uten enhetlig ledelse er som en armee uten stab. Den tyske undertrykkelses-politikk mot folket vårt følger en konsekvent og hard linje. Enhver motstand mot undertrykkerne må ha en like hard og konsekvent ledelse, dersom den ikke skal føre til nederlag og store tap. Vår kamp går ikke ut på å skape martyrer som blir skutt eller kommer i fengsel. Vår kamp går ut på å seire over undertrykkerne og gjøre landet vårt".

Stalins dagsbefaling 1 mai.

I dette historiske dokument heter det blandt annet at det i den nærmeste framtid vil bli satt i gang avgjørende angrep både fra øst og vest som vil resultere i Tysklands snarlige sammenbrudd. Under disse operasjoner vil den røde armee ikke stanse når alle sovjet-områder er rensset for fiender, men vil overalt rykke videre fram og forfølge tyskerne inntil alle undertrykte land er befridd.

Om Tysklands vasallstater: Finnland, Ungarn, Romania og Bulgaria, sa Stalin at de ved straks å bryte med Tyskland kunne få anledning til å trekke seg ut av krigen. Men erfaringen viser at disse lands regjeringer er så fast knyttet til Nazi-Tyskland at de ikke vil være i stand til å bryte forbindelsen. Det står derfor til folket sjøl i disse land å gjøre opprør og styrte regjeringen for på den måten å vinne igjen friheten og det nasjonale sjølstendet.

Fra den danske heimefront.

Kronprinsesse Ingrid har nylig fått en datter. Heimefronten feiret denne begivenhet på en kongelig måte. En serie på 21 eksplosjoner braket løs i Kjøbenhavns parker. Alle eksplosjonene var meget kraftige.

1 mai ga anledning til en lang rekke betydelige sabotasje-handlinger. I Jylland ble bl. a. en hel del elektriske kraftledninger og tyske telefonkabler ødelagt, og en meget viktig tysk telefonsentral ble sprengt i luften. Denne sentral formidlet forbindelse til Narvik i nord og til spanske-grensen i syd.

Et kraftverk i Kjøbenhavn frihavn ble ødelagt. Som følge av dette må en rekke store bedrifter stanse virksomheten for en tid framover.

Fra Moskva

meldes at livet i hovedstaden mere og mere antar normale førkrigsformer. Som eksempel kan nevnes at på de store hoteller er rasjoneringen opphevet for en lang rekke matvarer. Også når det gjelder mange andre bruksvarer er forsyningene normale. De store magasinene er fulle og omsetningen livlig.

Fra frontene.

På landfrontene er det framleis liten eller ingen virksomhet. I Jugoslavia pågår imidlertid heftige kamper. Derimot antar luftkrigen veldige dimensjoner. Som eksempel på intensiteten kan nevnes at Bucuresti i løpet av de siste 24 timer måtte utstå 3 kraftige angrep. Bombingen har mere og mere konsentrert seg om rent militære mål: ammunisjonsdepoter, oljeraffinerier, jernbaner og veier.

NORSK VILJE.

17 mai 1944.

I kamp og trengsler steg mitt mot
og herdet mig til voksen mann.
Jeg takker for at jeg fikk rot
i dig mitt land.

Femte gang i trelldom viser kalenderen denne datum som hundre tusener norske barnehender gjennom generasjoner har bladet seg frem til med iver og lys glede. For femte gang lenges vi alle etter å feire dagen, rope dens nye innhold ut over hele landet, for aldri mere å tape retten til den. Vi minnes årene før. Vestlige tog og lys værglad stemning der barna med sine flagg satte preg på dagen. Vi tenker kanskje også på hvordan dagen på mange måter var blitt forslitt, den var blitt et merke på jakkeslaget uten at de fleste i sine hjerter felte dens reelle innhold. Vi minnes dagen de siste fem årens under naziåket. Terroren raser mot alle kjempende patrioter, vårt lands martyrer i friidomskampen har gitt dagen et alvorligere preg og sterkere farge. I år tror den oss imete som den tyngste, men likevel den som bærer visshetens håp med seg.

Tidligere var nok fedreland og frihet i så mange tilfelle sunket ned til å bli agitatoriske fraser. Nu har fedreland og frihet steget frem i dagen som dyrebare realiteter som er tapte, men som skal og må vinnes tilbake. Alt har fått "ein vanare let". Vi minnes med sårt sinn det som var. Vi lenges med iverens utolmodighet mot framtida. Vi trenger ikke idag rekne opp det historiske grunnlag for friidomsdagen, grunnloven og resultatene av Eidsvollsverket i 1814. Det kunne vi gjøre før da mange hadde lett for å glemme det. Vi slipper det idag. 17 mai er ikke lenger bare en historisk minnedag. Den er symbolet på selve livet for oss, for hver enkelt, for hele nasjonen.

For dem som idag sitter i konsentrasjonsleirene og fengslene, for dem som er deportert til Tyskland, for dem som sitter igjen etter å ha mistet sine kjære i kampen for friheten, for dem som i de norske fjell, skoger, daler og ljer finner seg skjulested under kampen mot fienden, er kjerligheten til fedrelandet og friheten ikke lenger bare en følelse av historisk tradisjon. Den er alt. Heim, heimbygd, fylke og land blir bygget opp gjennom minner og kjensler på en ny måte. Rettene i jorda var der nok alltid, selv om vi ikke merket hvor vi hadde dem, før fienden prøvde å rykke dem bort. Dette er fedrelandskjerlighet.

Det er hos dem som har lidd og som lider hver dag for sin kjerlighet til landet og friheten vi skal lytte for å høre den klareste hymne til denne 17 mai. Hos dem som hvert minutt, hver time, hver dag og spesielt denne - hvisker, nynner, gråter sig langt fra fengselscellene og konsentrasjonsleirene heim til folk og fedreland. Hos dem som hvert ord, hver linje i Garborgs fedrelandssang er blitt til en varmende bønn og lengsel til alt det de holder av. Gud signe Noregs land, kvar heim, kvar dal og strand, kvar lund og lid! Han lat det aldri dey, han verje bygd og ey, han verje mann og mey til avleg tid!

Nye offer for terroren.

Igjen er en rekke gode nordmenn dømt til døden og henrettet. Alle de dømte ble arrestert for over et år siden, og det er klart at hvis de var tatt for alvorligere ting, så hadde saken mot dem vært avsluttet for lenge siden. Når de er blitt dømt og skutt netopp på dette tidspunkt, så har det sin spesielle grunn. Tyskerne har en anelse om at den norske heimefronten holder på å samle seg til aktiv kamp mot undertrykkerne. Henrettelsene betyr et desperat forsøk på å opprettholde splittelsen og passiviteten og komme samlingen i forkjøpet. Tyskerne tror at de ved en slik terrorakt skal skrens

me de feige og unnfaldne bort fra kampen. Det eneste verdige svar på denne niddingsdåd er at vi framskynner samlingen og tar opp kampen med en slik styrke og besluttsomhet at terrordvåpenet blir hensiktsløst for bandittene.

Partisaneringen.

Den siste tid viser en sterk økning i den italienske og franske motstandsbevegelse. De italienske partisaner består delvis av deserterte soldater fra den regulære armee og delvis av arbeidere fra industriområdene i Nord-Italia. I det siste har tilstrømmingen av arbeidere vært meget betydelig. Partisanene gjør utfall mot de tyske kommunikasjoner og transportere og tar kampen opp med mindre tyske troppeavdelinger. For kort tid siden stoppet de et tog som transporterte tvangsutskrevne italienske arbeidere til Tyskland. Den tyske betjeningen ble skutt ned og arbeiderne satt på frifot.

I den franske nasjonalkomitee i Algir ble det nylig opplyst at den franske heimefronten nu teller 175000 aktive sabotører og partisaner. Disse styrker er blitt innlemmet i den franske hær under betegnelsen heimehæren. Nasjonalkomiteen ser det som en viktig oppgave å skaffe denne partisanhær tilstrekkelige tilførsler av våpen og forsyninger.

Et betegnende eksempel på styrken av den franske heimefront er feiringen av siste 1 mai. Opprinnelig hadde Vichy-regjeringen bestemt at 1 mai skulle være alminnelig arbeidsdag. Som mottrekk gav ledelsen for den illegale fagorganisasjon ut parolen om en times arbeidsnedleggelse den dagen. Parolen utløste en slik bevegelse og kampstemning at regjeringen måtte bøye av og erklære at dagen så vidt mulig skulle være fridag.

Siste uken er det kommet meldinger om kraftige og vellykkede partisanaksjoner i Polen, Jugoslavia og Albania. Fra Titos hovedkvarter blir opplyst at folkehæren har erobret tilbake alle de områder som tyskerne hadde vunnet under en offensiv nylig og dessuten nye områder. Den jugoslaviske partisanhær har øket i styrke med ca. 40pct. i siste halvår og behersker nu omtrent halvdelen av landet. Marsjall Tito har nylig erklært at når fedrelandet er rensket for fiender, vil folkehæren fortsette kampen sammen med de andre allierte til Tyskland er overvunnet.

I Albania har friskarene vunnet betydelige seire. De har bl.a. erobret byene Elbasan og Koritza som behersker de viktige hovedveiene fra kysten til Hellas og Serbia.

Sebastopol.

Tilbakeerobringen av dette verdens sterkeste utbygde festningsområde var en bemerkelsesverdig militær prestasjon. Begivenheten ble feiret med stor salutt i Moskva og ellers var det festligheter over hele Sovjet-Samveldet. De russiske aviser hadde utførlige kommentarer til hendingen og minnet om Sebastopols betydning tidligere i krigen.

Tilbakeerobringen av hele Krim tok bare 29 dager. Derav gikk 3 uker med til beleiringen av - og stormangrepet mot Sebastopol. Foran stormangrepet gikk et artilleribombardement som er blitt betegnet som det voldsomste historien kjenner. Dag og natt regnet granatene ned over festningsverkene, og dertil kom de ustanselige flyangrep. Da infanteriet endelig gikk til storm, viste det seg at festningsanleggene i bokstavelig forstand var knust, og blandt ruinene lå det fullt av lemleste lik. Det var umulig for forsvarerne å stå seg mot en slik orkan, selv om de gjorde forbitret motstand til det siste.

Til sammenligning kan det opplyses at det tok tyskerne 8 måneder i 1941 og 42 for å ta festningen, og seieren kostet 300 000 falne. Både forsvaret av festningen i 1941 og 42, og tilbakeerobringen blir regnet med blandt den røde armees stolteste bedrifter, og Sebastopol vil gå inn i historien med like av den samme glans over seg som Leningrad og Stalingrad.